

Staatsbosbeheer is de grootste terreinbeherende organisatie in Nederland. Onder het integrale beheer van natuurgebieden valt ook het product toezicht en handhaving. Staatsbosbeheer heeft 96 buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) die in voltijd of deeltijd invulling geven aan de handhaving. Sinds 2015 is Staatsbosbeheer bezig met het professionaliseren van de boa's. Er is ingezet op verbeteren van kennis, kunde en vaardigheden, het beschikbaar stellen van benodigde veiligheids- en geweldsmiddelen en het organiseren van een goede nazorg.

Toenemende druk(te)

In de afgelopen jaren werd zichtbaar dat gebieden steeds drukker bezocht worden. Corona heeft hier nog een extra impuls aan gegeven. Door de toename in het gebruik en de verminderde aanwezigheid van de politie in het buitengebied krijgen de boa's steeds meer werk om het recreatieve gebruik in goede banen te leiden, de overlast te minimaliseren en crimineel gedrag tegen te gaan. Werk wat in het verleden voor een deel door de politie werd uitgevoerd en nu voor een taakverzwaring van de boa zorgt zonder dat hij over de juiste middelen voor deze taak beschikt. Zet daarnaast de verruiming van de maatschappij die ook in het buitengebied merkbaar is en duidelijk is dat de veiligheid van de groene boa steeds vaker in het geding komt.

Samenwerking

Om veilig het werk te kunnen uitvoeren is de boa afhankelijk van adequate middelen en een goede samenwerking met politie en andere boa's. Veel groene boa's draaien overdag solo surveillance. Door het tekort aan capaciteit, zowel onder groene boa's als bij de politie, wordt samenwerking (dus ook samen op de auto) steeds lastiger. Primair wordt vaak gekozen om de beperkte capaciteit in te zetten voor de eigen prioriteiten (politie – stedelijk gebied) of voor de problematiek in de "eigen gebieden" (groene boa's). Pas daarna wordt gekeken waar en wanneer samengewerkt kan worden om problemen aan te pakken.

Staatsbosbeheer streeft naar verduidelijking van de rol- en taakverdeling tussen BOA en politie. Samenwerking is nu nog te vaak gebaseerd op persoonlijke contacten, interesse voor het buitengebied bij de politie, lokale prioriteiten en tijd om te investeren in kennen en gekend worden. Een goede samenwerking mag niet alleen afhangen van persoonlijke contacten maar moet geformaliseerd worden bijvoorbeeld door handhavingsarrangementen. Daarnaast is het zeer wenselijk dat aan de uitvoeringsagenda Domein 2, waarover gesproken wordt in de notitie van de politie over samenwerking "Politie en BOA, niet naast elkaar maar met elkaar", vorm gegeven wordt.

Coördinatie

Een goede samenwerking moet georganiseerd, gecoördineerd en gefaciliteerd worden om deze effectief te maken. Ook dat kost capaciteit waar geen geld voor is. Juist een goede coördinatie draagt bij aan een efficiënte en effectieve inzet van de schaarse capaciteit. Omdat groene boa's nog steeds heel verschillende zijn toegerust qua middelen kan tevens gezorgd worden dat de juiste boa op de juiste plaats wordt ingezet.

Handhavingsvacuüm

De taakverzwaring zorgt, in combinatie met het ontbreken van adequate middelen en beperkte capaciteit, ervoor dat boa's tegen ongewenste gedragingen aanlopen die zij niet veilig kunnen afhandelen. De grens van wat veilig afgehandeld kan worden is bereikt en daarmee blijven een aantal gedragingen ongestraft. Zaken die in dit handhavingsvacuüm vallen kunnen wel een grote impact hebben op de kwaliteit van het natuurgebied (Natura2000) of de veiligheid van de bezoekers. In dergelijke gevallen kan het voorkomen dat een boa besluit om toch handhavend op te treden ondanks de onevenredig grote risico's voor zijn veiligheid. Het is dan ook zeer gewenst om met politie, Openbaar Ministerie en Justitie & Veiligheid het gesprek te voeren over een oplossing voor dit vacuüm.

Extra capaciteit

Een structurele financiële impuls van 25 miljoen euro werd rond Prinsjesdag 2021 aangekondigd in de "motie Hermans". Hiermee werd 5,5 miljoen euro voor groene boa's gereserveerd. Ondanks dat deze toezegging zeer welkom is, wordt ook geconstateerd dat dit bedrag onvoldoende is om de én de teruggang in groene boa's én uitbreiding van capaciteit te bekostigen. Bovendien wordt daarmee ook het handhavingsvacuüm niet opgelost. Hiervoor dient ook het gesprek over adequate middelen en de daarmee gemoeide kosten gevoerd te worden.